

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

SENIOR FASE

GRAAD 9

NOVEMBER 2011

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

PUNTE: 100

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 15 bladsye, insluitende 'n aanhegsel.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings:

AFDELING A	Kyk- en Leesbegrip	(25 punte)
AFDELING B	Opsomming	(20 punte)
AFDELING C	Taal	(35 punte)
AFDELING D	Skryfstukke	(20 punte)

2. Beantwoord AL die vrae.
3. Lees die instruksies by AL die vrae versigtig deur.
4. Begin elke afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Nommer elke antwoord presies soos wat die vrae op die vraestel genummer is.
7. Skryf netjies met blou of swart ink.
8. Gee aandag aan spelling en sinskonstruksie.

AFDELING A KYK- EN LEESBEGRIP**VRAAG 1 KOERANTARTIKEL**

Lees die onderstaande koerantartikel en beantwoord die daaropvolgende vrae:

***Tjommas, pelle of maatjies* - noem hulle wat jy wil, maar sonder hulle kan die meeste van ons nie klaarkom nie...**

1. Een tiener slaap met haar selfoon onder haar kussing sodat sy nie belangrike sms'e mis nie en 'n ander een kry meer as 'n 100 sms'e terwyl sy in die bed is.
2. **Klink dié gewoontes bekend?** Wel, volgens **baie tieners** is dit belangrik om beskikbaar te wees as jou vriende jou nodig het. Tieners stuur en ontvang omtrent **3276 sms'e per maand**. "Wanneer ek iemand sms, voel ek nie alleen nie", het een graad 9-leerder gesê. "Dan hoef ek nie 'n vloermoer te gooi nie."
3. Tog het navorsing onder tieners bewys dat die volgende dinge vriendskappe laat werk: **Eerlikheid** was bo-aan die tieners se lysie van vriendskapswaardes. "As my hare lyk asof 'n voël daarin nes gemaak het, wil ek beslis hê my vriendinne moet my sê", vertel Semoni. "Jy mag en móét vir jouself opstaan as jou vriende bo-oor jou loop," sê Grobler. Christel waarsku dat vriende mekaar nie moet beledig of laat simpel voel nie.
4. **Ondersteuning**
'n Vriend is iemand wat die lafste ding op die vreemdste tyd sal sê, net om te keer dat jy huil, en iemand wat in baie swaar tye vir jou daar is. Volgens Adrian moet vriende altyd in mekaar se belang optree. Christel sê: "Ek verwag van my vriende om vir my te sê ek maak droog, want dit wys hulle gee om. Ek verwag nie van hulle om vir my te sê 'ruk jouself reg' nie, want hulle 'reg' is nie altyd my 'reg' nie."
5. **Saamwees**
"Ek en my vriende is omtrent die hele dag saam. Ons oefen saam, kuier saam, bespreek hoe swaar en onregverdig die lewe is en hou mekaar net uit die kwaad," sê Adrian. Vriendskappe kan jongmense teen hartseer en depressie beskerm, wys navorsing wat verlede jaar onder Amerikaanse tieners en amper-tieners gedoen is.
6. **Verskeidenheid**
"Deesdae is jy in 'n kliek, en saam met jou in dié kliek is jou BFF," sê Aldu. "Op dié manier word 'n gebalanseerde vriendekring verseker."

VRAE:

- 1.1 Waarsonder kan ons, volgens die leesstuk, nie klaarkom nie? (1)
- 1.2 Wat doen sommige tieners saans om nie belangrike sms'e te mis nie? (1)
- 1.3 Waarom, volgens die graad 9-leerder in paragraaf 2, stuur tieners baie keer sms'e? (1)
- 1.4 Verskaf die korrekte Afrikaanse woord vir "tantrum" in paragraaf 2. (1)
- 1.5 Haal 'n gedeelte uit paragraaf 3 aan wat beteken "dat iemand se hare deurmekaar is". (1)
- 1.6 Skryf slegs die korrekte letter langs die gepaste nommer neer.
- Watter EEN van die volgende aspekte is NIE belangrik vir vriendskappe NIE?
- A Verskeidenheid
B Eerlikheid
C Selfone
D Ondersteuning (1)
- 1.7 "Vriendskap is baie belangrik vir tieners".
- 1.7.1 Verwys na paragraaf 3.
- Watter EEN van die vier vriendskapswaardes is die belangrikste vir tieners? (1)
- 1.7.2 Verwys na paragraaf 4.
- Noem EEN ding wat 'n vriend kan doen om ander vriende goed te laat voel. (1)
- 1.8 Watter TWEE dinge, volgens Adrian, doen vriende gewoonlik saam? (par.5) (2)
- 1.9 Noem die TWEE emosies waarteen vriendskap 'n mens kan beskerm. (2)
- 1.10 Haal slegs EEN woord uit paragraaf 6 aan wat 'n "groep mense in noue kontak met mekaar" beteken. (1)
- 1.11 Sê kortliks in korrekte Afrikaans wat "BFF" in paragraaf 6 beteken. (1)

[14]

VRAAG 2 ADVERTENSIE

Lees die advertensie oor INNIBOS LAEVELD NASIONALE KUNSTEFEEES en beantwoord die vrae wat daarop gebaseer is:

INNIBOS
LAEVELD NASIONALE KUNSTEFEEES

**Kom ons kuier
'n hond
uit 'n bos uit.**

Kom kuier saam in die taal wat weet hoe om te baljaar.
Sien jou by die Standard Bank verhoog. Innibos saam met
Standard Bank vanaf 29 Junie tot 2 Julie.
Gaan na www.innibos.co.za vir meer inligting.
Voluit vorentoe™

 Standard Bank

VRAE:

- 2.1 Watter kunstefees word hier geadverteer? (1)
- 2.2 Hoe slaag die adverteerder daarin om die fokus op die belangrikste boodskap, "Kom ons kuier 'n hond uit 'n bos uit", te plaas? (1)
- 2.3 Haal 'n gedeelte uit die advertensie aan wat bewys dat Afrikaans plesierig is. (1)

- 2.4 Op watter webtuiste kan ons meer inligting omtrent die kunstefees vind? (1)
- 2.5 “n Hond uit ’n bos uit kuier” impliseer dat jy jouself baie geniet. Kyk nou of jy die volgende uitdrukkings en hul korrekte betekenis kan vind.

Skryf slegs die gepaste letter uit KOLOM B langs die gepaste nommer in KOLOM A neer.

	KOLOM A		KOLOM B	
2.5.1	Vir die honde tafel dek.	A	Iemand wat grootpraat, doen niks nie.	
2.5.2	Blaffende honde byt nie.	B	Elkeen kry sy dag van geluk/teenspoed.	
2.5.3	Elke hond kry sy dag.	C	Jou hemp laat uithang.	(3)

- 2.6 Wanneer vind die Kunstefees plaas? (1)
- 2.7 Gee EEN rede waarom jy van Afrikaans hou. (1)
- [9]**

VRAAG 3 RESENSIE

Lees die volgende filmresensie noukeurig deur en beantwoord die vrae wat daarop gebaseer is:

GETROUD MET RUGBY

Draai vanaf 11 Maart.

Verfilm in Johannesburg en Krugersdorp.

Skrywer van die reeks: Deon Opperman.

Die gebeure in die fliek volg op dié in die derde televisieseisoen en dit begin draai net voor die vierde TV-seisoen begin. Kiki Beltrame (Hanna Grobler) en manlief, Fafa (Altus Theart) ondervind huweliksprobleme. Hy gaan aan die drink en vervreem al sy vriende. 'n Nuwe karakter, die bakleierige Reghart Venter (Izak Davel), beland byna in die tronk nadat hy mense aangerand het. Hy word tot gemeenskapsdiens gevonnis en moet dan rugby-afrigting by die gevalle held, Fafa, ontvang. Die twee rugbymanne help mekaar.

VRAE:

- 3.1 Wat is die titel van hierdie fliek? (1)
- 3.2 Skryf die naam van EEN dorp of stad neer waar hierdie fliek verfilm word. (1)
- 3.3 Wat doen die karakter, Fafa, om van sy huweliksprobleme te vergeet? (1)
- 3.4 3.4.1 Sê slegs of die volgende stelling WAAR of ONWAAR is: (1)

Reghart Venter beland in die tronk.
- 3.4.2 Motiveer jou antwoord in VRAAG 3.4.1 deur 'n gepaste aanhaling uit die teks. (1)
- 3.5 Haal 'n enkele woord uit die leesstuk aan wat daarop dui dat Fafa nie meer 'n held is nie. (1)
- 3.6 Wat is die naam van die skrywer van die draaiboek? (1)

[7]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B OPSOMMING**VRAAG 4 WAT KAN JY DOEN OM DIE VAKANSIE MEER PRET TE MAAK?**

- Som **SEWE** dinge op wat jy kan doen om die volgende vakansie meer pret te maak.
- Som die **WENKE** in **SEWE** goeie sinne op.
- Skryf jou SEWE SINNE onder mekaar neer en nommer die sinne **4.1 – 4.7**.
- Jy moet een sin oor elke feit skryf.
- Laat 'n reël tussen jou sinne oop.
- Jou opsomming mag nie meer as **70 woorde** wees nie.
- Dui die getal woorde aan die einde van jou opsomming aan.
- Jy sal gepenaliseer word as jy meer as 75 woorde skryf of as jy nie die getal woorde aandui nie.

VAKANSIEPRET...

1. Al woon jy waar, sal daar waarskynlik 'n gids wees met alles wat jy in jou omgewing kan sien en doen. Spandeer hierdie vakansie deur bekende plekke in jou omgewing te besoek.
2. Om 'n nuwe taal aan te leer, is 'n wonderlike manier om die tyd te verdryf én iets nuuts te leer. Jy kan 'n pakket met 'n taalboek en CD by die meeste winkels koop en ook klasse bywoon. Hoe koel sal dit nie wees as jy Frankryk eendag besoek en jou kos in Frans kan bestel nie?
3. Wil jy graag die hele seisoen sit en weer jou gunsteling-televisiereeks sien? Dan is dit die ideale tyd om op te krul en dit te geniet, op jou eie of saam met 'n vriend.
4. Jy sal nooit verveeld wees terwyl jy alles om jou afneem nie. Dit is 'n baie lekker ervaring om foto's te neem van al die pragtige dinge rondom jou. Laat jou foto's uitdruk en hou hulle in 'n groot boek in verskillende kategorieë soos familie, diere, vriende en uitstappies.
5. Begin jou eie blog. Dink aan 'n onderwerp wat jou interesseer en gaan soek dan op die internet na 'n gratis blogplek soos Wordpress of Blogger. Jou blog kan oor enigiets gaan - van hoe jy druk op skool hanteer tot hoe jou groentetuin vorder.
6. Nooi vriende oor en stel voor dat hulle elkeen hul gunsteling DVD's moet saambring. Berei heerlike peuselhappies voor en skuif reg vir 'n baie gesellige dag.
7. Anders as wanneer jy 'n nuwe taal wil aanleer, kos dit niks om jouself 'n nuwe vaardigheid te leer nie. Waarom probeer jy nie kaarttruks of towerkuns onder die knie kry nie? Of leer sokker of poker speel.

[10x2]**20****TOTAAL AFDELING B:****20**

AFDELING C TAALWERK

VRAAG 5 WOORDSTRUKTURE

Lees die onderstaande tekste en beantwoord die vrae wat daarna volg:

HET JOU BESTE MAAT 'n SLEGTE INVLOED OP JOU?

<p>Voel jy 5.1 (misbruik / gebruik) nadat jy met hierdie vriende uitgehang het? Nooi hulle jou net saam omdat jy vervoer, geld, koel speletjies, en ensovoorts het wat niks met jou as mens te doen het nie 5.2 (...) "Die geheim is om na die gevolge te kyk en jouself af te vra of dit die moeite werd is", sê Lila. Oorweeg dit om liever by die huis te bly met 'n lekker stuk 5.3 (chocolate).</p> <p>"Dis 5.4 (moeilik) om 'n klein 5.5 (vriendskap) te laat vaar, maar as die vriend 'n slegte invloed op jou het, moet jy die vriendskap verbreek", sê Lila. As jy bekommerd is 5.6 (oor / van) jou eie veiligheid, is dit beter om jou stadigaan al 5.7 (skaars) te hou, maar as jy besluit om daaroor te praat, verduidelik hoe jy daaroor voel. "Jy kan byvoorbeeld sê jy is bekommerd oor jou 5.8 (merke / punte) en voel dit beïnvloed jou 5.9 (skool+werk) as jy nie al die klasse bywoon nie", sê Lila. "Al lyk jy soms koel as jy 'n ou is en saam met baie ouer ouens uithang, loop jy baie 5.10 (risiko) dat hulle jou kan uitbuit," waarsku Lila.</p> <p>Wees trots 5.11 (op + dit) dat jy anders is. Sê nou jy is by 'n 5.12 (partyjie / partytjie) en word alkohol en dwelms aangebied. Dink aan verskonings wat jy kan gebruik om nee te sê. Sê byvoorbeeld dat jou 5.13 (oom) dood is aan longkanker omdat sy gerook het of sirrose van die lewer weens 5.14 (drink / drank) en daarom drink jy glad nie. Of 'n 5.15 (neef) is aangekeer omdat sy iets gesteel het en jy het gesien wat die familie deurgemaak het en wil liever nie weer in daardie situasie beland nie.</p>	5.1	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.2	Vul in die korrekte leesteken.	(1)
	5.3	Skryf die korrekte Afrikaanse vertaling neer.	(1)
	5.4	Verskaf die antoniem .	(1)
	5.5	Verskaf die verkleinwoord .	(1)
	5.6	Kies die korrekte voorsetsel .	(1)
	5.7	Verskaf die vergroterende trap .	(1)
	5.8	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.9	Vorm 'n samestelling .	(1)
	5.10	Skryf die meervoudsvorm.	(1)
	5.11	Skryf slegs EEN woord.	(1)
	5.12	Kies die korrekte spelling .	(1)
	5.13	Skryf die teenoorgestelde geslag .	(1)
	5.14	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.15	Skryf die teenoorgestelde geslag .	(1)

VRAAG 6 SINSTRUKTURE

Lees die onderstaande strokiesprent en beantwoord die vrae wat daarop volg:

Skryf die volgende sinne oor en begin soos aangedui:

6.1 Skryf die sin in die **ONTKENNENDE VORM**:

Ek wag al 'n ewigheid vir die webwerf om te laai.

Nee...

(2)

6.2 Skryf die sin in die **BEDRYWENDE VORM**:

Jeremy het die monitor in 'n oomblik van frustrasie gegryp.

Die monitor...

(2)

6.3 Skryf die sin in die **INDIREKTE REDE**:

Jeremy vra: "Is Pa amper klaar, want ek is baie verveeld?"

Jeremy vra of...

(2)

6.4 Voltooi die **infinities** in die volgende sin:

Jeremy moet meer geduldig wees.

Jeremy behoort...

(1)

6.5 Verbind die volgende twee sinne deur die **voegwoord** tussen hakies:

Ek is verveeld. Ek het geen geduld nie. (**omdat**) (1)

Die Smitte

6.6 Skryf die volgende sin oor in die **toekomende tyd**:

Ek het oral daarna gesoek.

Ek... (1)

6.7 Skryf die volgende sin oor in /met sy korrekte **woorde**:

Google/gebruik/Die moderne kind/as soekenjin.

Die moderne kind... (2)
[11]

VRAAG 7 KRITIESE TAALBEWUSTHEID

Kies elke keer slegs die korrekte antwoord. Skryf slegs die korrekte letter langs die gepaste vraagnommer neer:

- 7.1 Wat is 'n strooimeisie in werklikheid?
- A 'n Pop wat van strooi gemaak is.
 - B 'n Meisie wat van strooi gemaak is.
 - C 'n Pop wat voëls van die landerye weghou.
 - D 'n Meisie wat die bruid by haar troue vergesel en bystaan. (1)
- 7.2 Waar sal ons gewoonlik 'n strooimeisie aantref?
- A 'n Troue
 - B Landerye
 - C 'n Plaas
 - D 'n Begrafnis (1)
- 7.3 Die **teenoorgestelde geslag** van 'n strooimeisie, is 'n ...
- A strooiman.
 - B plaasboer.
 - C strooijonker.
 - D Nie een van bogenoemde nie. (1)
- 7.4 'n **Sinoniem** vir 'n strooimeisie, is 'n ...
- A voëlverskrikker.
 - B bruidsmisie.
 - C strooidame.
 - D Nie een van bogenoemde nie. (1)

[4]**TOTAAL AFDELING C: 30**

AFDELING D SKRYFWERK**VRAAG 8 E-POS of DIALOOG****INSTRUKSIES EN INLIGTING:**

1. Beantwoord EEN van die volgende vrae uit hierdie afdeling.
2. Gee aandag aan spelling en sinskonstruksie.
3. Die uiteensetting van jou skryfstuk is belangrik.
4. Beplan jou skryfstuk voor jy jou finale kopie begin skryf. Skryf **BEPLANNING** boaan.
5. Skryf nou die **finale produk**.
6. LENGTE: 100 – 120 WOORDE

KIES VRAAG 8.1 OF 8.2**8.1 E-POS**

- Jou ouers het jou selfoon in die hande gekry en jou sms'e gelees.
- Jy is smookwaad omdat hulle nie jou privaatheid respekteer nie en hulle is ook teleurgesteld in die boodskappe op jou foon.
- Jy is te kwaad om met hulle te praat want jy weet jy gaan goed sê wat jy gaan berou (regret).
- Skryf vir hulle 'n **e-pos** om die situasie reg te stel.
- Jy moet dit in die **formaat** van 'n e-pos skryf.
- Gebruik die aangehegte vorm op bladsy 15:

AAN :**CC :****ONDERWERP :**

<http://www.delivery.superstock.com/Image/1660/Thumb/1660R-3940.jpg>

OF

8.2 DIALOOG:

Jy is uitgenooi na 'n vriend(-in) se partytjie.

- Jou ma weier egter dat jy met 'n verbleikte paar jeans en blou strepe in jou hare moet uitgaan. Tog doen alle tieners dit.
- Oorreed jou ma om jou toe te laat om met daardie kleredrag die partytjie by te woon.
- Skryf hierdie gesprek in die **vorm van 'n dialoog**.

<http://www.flickr.com/photos/chuckgoodenough/4023137735/>

TOTAAL AFDELING D: 20

GROOTTOTAAL: 100

